

13.6.2012

Jakelussa mainituille

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO TYÖTERVEYSLAITOKSEN TOIMINTAVUODESTA 2011

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarviossa (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa Työterveyslaitoksen (TTL) toiminnasta vuodelta 2011 ja niistä toimenpiteistä, joihin toimintakertomus, tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aihetta. Tämän lisäksi ministeriö antaa toimintakertomuskannanottonsa tulossopimuskaudelta 2008–2011.

1. Yleisarvio

Kokonaisuutena TTL on **vuonna 2011** saavuttanut ministeriön asettamat tulostavoitteet. Ministeriön arvion mukaan **TTL on saavuttanut hyvän tuloksen (arvosana 4-)**. TTL on ministeriön arvion mukaan saavuttanut myös koko **tulossopimuskaudella 2008–2011 hyvän tuloksen (arvosana 4)**. Arviointiasteikko 5-1 (5= erinomainen, 4=hyvä tulos, 3= tyydyttävä tulos, 2= välttävä tulos, 1= huono tulos)

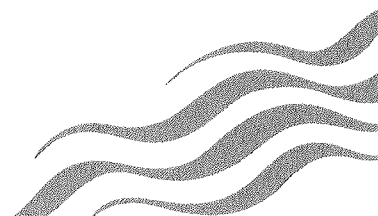
TTL on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. TTL:n toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa talousarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Ministeriö antaa TTL:ta koskevan kannanoton siltä osin kuin ministeriö on asettanut tulostavoitteet vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden osalta vuodelle 2011 ja tulossopimuskaudelle 2008–2011.

TTL:n toimintaa on kehitetty kansainvälisen arviointiryhmän vuonna 2009 tekemien ehdotusten pohjalta. Kansainvälinen arviointi oli pohjana uudelle strategialle 2011-2015. Uuden strategiakauden aluksi TTL:n toiminta organisoitiin siten, että keskeinen tavoite on tehostaa tutkimustiedon käytäntöön siirtymistä ja hyödyntämistä.

Tuottavuusohjelma ja valtionavun leikkaus vuonna 2009 vähensivät TTL:n toiminnan laajuutta ja voimavaroja. Toisaalta toiminnan tehokkuutta ja ulkopuolista rahoitusta kyettiin lisäämään.

TTL on tukenut toiminnallaan työelämän laadun ja työhyvinvoinnin parantamista. TTL on osallistunut työelämätyöryhmien työhön ja vaikuttanut toiminnallaan työryhmien ehdotusten toimeenpanoon mm. osallistumalla uudistusten viestintään ja koulutukseen. Selvitysten mukaan työssä jatkamisen kehitys on ollut myönteistä. Halu jatkaa työssä eläkkeeseen oikeuttavan ikärajan jälkeen on lisääntynyt viime vuosina. Ikäryhmittäiset työhön osallistumista kuvaavat tunnusluvut osoittavat kuitenkin, että erityisesti nuorten aikuisten tilanteessa on selkeästi parannettavaa.

TTL on tulossopimuskauden aikana antanut asiantuntijatukea ministeriölle Kunta- ja palvelurakennehankkeen toimeenpanossa (PARAS-hanke) ja sosiaali- ja terveyshuollon kansallisen kehittämisohjelman (KASTE I) toteuttamisessa. TTL on osallistunut aktiivisesti sosiaali- ja terveyshuollon kansallisen kehittämisohjelman (KASTE II) suunnitteluun toimintavuoden 2011 aikana.

2. Kannanoton valmistelu

TTL:sta koskeva ministeriön toimintakertomuskannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön asianomaisesta laitoksesta vastuussa olevassa tulossopimusten sisäisessä valmisteluryhmässä sekä käsitelty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaston johtoryhmässä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, toimintakertomukseen, tilintarkastuskertomukseen sekä muuhun aineistoon. Kannanotto on käsitelty myös ministeriön virkamiesjohtoryhmässä. Kannanotto on esitelty laitokselle hallinalan tulosohtauspäivillä, joilla TTL on antanut palautteen kannanotosta. Peruspäalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä.

3. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä tulostavoitteiden toteuttamisesta

3.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteiden seuranta tapahtuu hallinnonalan yleisindikaattoreiden sekä laitosten seurantaindikaattoreiden avulla. Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on laskenut ja vuonna 2011 työssäoloajan odote on pidentynyt vuoteen 2007 verrattuna. Sen sijaan työtapahtumat ja sairauspoissaolot ovat lisääntyneet.

TTL:n yhteiskunnallinen vaikuttavuus on ollut hyvää (arvosana 4).

3.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

3.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Hankintatoimi on keskitetty mahdollisimman pitkälle. TTL siirtyi matriisiorganisaatioon vuoden 2011 alusta. Siirtymän vuoksi JOTI:ssa tarvittavat muutokset tehtiin vuoden 2011 alku-puolella.

Tuottavuusvähennykset on toteutettu tulossopimukseen 2008–2011 kirjatus tavoitteen mukaisesti. Johtamisen ja toiminnanohjauksen tietojärjestelmä (JOTI) on otettu käyttöön tulossopimuskaudella. Jatkossa JOTI kehityksen painopisteenä on varautuminen version vaihtoon.

Oman toiminnan tuotot ovat kokonaisuudessaan nousseet inflaatiokehitystä nopeammin.

TTL:n toiminnallisen tehokkuuden tavoitteet toteutuivat hyvin (arvosana 4).

3.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Suoritteet ja julkishyödykkeet

Edistetään terveyttä ja toimintakykyä

TEDI- (terveyttä edistävän työpaikan) yhteiskehittelyhankkeessa luotiin hanketyöpaikoille terveyttä edistävän työpaikan kriteeristö. Hankkeesta on hyviä tuloksia ja hanketta levitetään.

TTL on tuottanut ja välittänyt tietoa työelämän laadusta ja työhyvinvoinnista työpaikoille ja yhteiskuntaan.

Lisätään työelämään vetovoimaa

TTL on toiminnoillaan tukenut Työhyvinvointifoorumin tavoitteita. Erityisen myönteisenä ministeriö pitää Nolla tapaturmaa -foorumin valtakunnallista toimintaa. Nolla tapaturmaa -foorumi ei kuitenkaan ole käynnistänyt 2011 tulostavoitteissa mainittuja alueellisia verkostoja.

Työhyvinvointifoorumi lopetti toimintansa 30.5.2011. Tämän jälkeen toteutetut toimenpiteet eivät enää ole olleet osa Työhyvinvointifoorumin toimintaa, vaikka ovatkin tukeneet sen tavoitteita. Syksyllä 2011 TTL osallistui hallitusohjelmaan kirjatus, vuoden 2012 käynnistyneen, uuden Työhyvinvointifoorumin suunnitteluun.

Verkkopalvelusovelluksen viivästymisen vuoksi alueellisia ja toimialakohtaisia työhyvinvointiprofiileja ei otettu käyttöön runkokauden aikana, vaikka niiden sisällöllinen valmistelu etenikin. Profiliin parempaan hyödyntämiseen ja niiden markkinoinnin tehostamiseen kiinnitettiin huomiota jo vuoden 2010 toimintakertomuskannanotossa. Verkkopalvelusovelluksen loppuun saattaminen jatkuu vuonna 2012.

Raportoinnista ei selviä mikä osuus TTL:n PK-työpaikkojen tarpeisiin järjestämästä koulutuksesta tukee alueellista toimintaa konsulttipalveluiden tuottamiseksi. PK-yritysten tarpeet on kuitenkin kiitettävästi huomioitu menetelmien ja työvälineiden kehittämisessä, erityisesti MI-RA-hankkeessa ja Control Banding -arviointimallin kehityksessä.

TTL on toiminnallaan kiitettävästi edistänyt tietämystä tapaturmattoman ja tuottavan työn merkityksestä ja ollut mukana mm. Turmitta -hankkeen käynnistämiseksi. Turvallisuusjohtamisen konsepti kriteereineen ja tavoitetasoineen ei kuitenkaan ole valmistunut, vaikka sitä varten onkin laadittu turvallisuusjohtamisen koulutusmalli. Työpaikkojen tason arviointikriteereitä on kehitetty Nolla tapaturmaa -foorumissa.

Vähennetään köyhyyttä ja syrjäytymistä

TTL on yhdessä THL:n kanssa toteuttanut työttömien terveydenhuoltohanketta ja järjestänyt koulutusta työttömien terveydenhuollon kehittämiseksi. Lisäksi TTL on päivittänyt Koulutuksesta työhön menetelmän työllistymisen tukemiseksi.

Varmistetaan toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva

Tulossopimuskaudella toteutetussa Seitti-hankeessa on kehitetty kunnallista terveydenhuoltoa alueellisesti osana muuta terveydenhuoltoa menestyksellisesti.

Työterveyshuollon tietojärjestelmän kehittäminen ei ole edennyt suunnitelmien mukaisesti. Valtioneuvoston periaatepäätöksen Työterveys 2015 arviointi ei ole valmistunut sovitussa ajassa. TTL:n on tuottanut opiskeluterveydenhuoltoon ns. sora-lainsäädäntöön liittyvät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Palvelukyky ja laadunhallinta

Asiakasratkaisut -toiminta-alueella vietiin päätökseen hanke tuotteistamis- ja liiketoimintamallien kehittämiseksi. Ratkaisujen toiminta-alueella uusittiin T&K prosessi ja päivitettiin T&K toiminnan laatua ohjaava Hyvä tutkimus- ja kehittämiskäytäntö Työterveyslaitoksessa -

käsikirja. Laatukäsikirjaan lisättiin uutena kohtana poikkeamien käsittelyprosessi. TTL sai mainekyselystä kouluarvosanan 8 (tavoite 9).

Kaikkiaan TTL on saavuttanut tavoitteensa tuotoksissa ja laadunhallinnassa hyvin (arvosana 4-).

3.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Vanhuuseläkkeelle jäädään keskimäärin 63 vuoden 8 kuukauden iässä. Eläkkeellesiirtymisen keski-ikä on 62 vuotta 2 kuukautta. Tavoite saavutettiin.

Työhyvinvointitutkimuksen laitoskohtainen indeksi 3,2 jäi tavoitteestaan (3,7).

Osaaminen on pyritty varmistamaan rekrytointien ja suunnitelmallisen perehdytyksen avulla muun muassa työterveyshuollon koulutuksessa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen on toteutunut hyvin (arvosana 4)

4. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Sosiaali- ja terveysministeriö on 23.5.2012 tekemällään päätöksellä hyväksynyt TTL:n toiminnasta ja rahoituksesta annetun asetuksen (1307/1993) 19 §:n nojalla TTL:n toimintakertomuksen vuodelta 2011, vahvistanut tilinpäätöksen, joka osoittaa 758254 euron ylijäämää ja myöntänyt vastuuvapauden tilivelvollisille vuodelta 2011.

Sosiaali- ja terveysministeriön valitsevat tilintarkastajat ovat tarkastaneet TTL:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2011 - 31.12.2011. Tilintarkastuskertomuksen 25.4.2012 mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot laitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

TTL on laatinut toimintakertomuksen noudattaen Valtiokonttorin toimintakertomusohjetta soveltuvien osin.

5. Toimenpiteet, joihin Työterveyslaitoksessa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

TTL:n tulee panostaa riittävästi työhyvinvoinnin, työterveyshuollon, koulutuksen ja oman asiantuntija-alueensa tietojärjestelmien kehittämiseen. Informaatio- ja kommunikaatioteknologiaa tulisi hyödyntää entistä enemmän työterveyshuollon koulutuksen järjestämisessä. On tärkeää varmistaa, että työterveyshuollon uudet toimintakäytännöt ja menetelmät levitetään koulutuksen avulla työterveyshuoltojen käyttöön ja että ne myös saatetaan työpaikkojen tietoon.

TTL:n tulee kiinnittää huomiota alueellisen toiminnan lisäämiseen ja vakiinnuttamiseen.

Tulosohjausprosessin aikatauluun liittyvien rajoitusten vuoksi tulossopimukseen ei aina pystytäkään tarkasti määrittelemään TTL:lta tarvittavia asiantuntijaresursseja. TTL:n on syytä edelleen

kehittää ministeriön tarvitsemien asiantuntijapalvelujen saatavuutta. Tulosohjaukseen liittyvää tilaamisprosessin selkeyttä tulee kehittää sekä TTL:n että STM:n osalta, jotta voidaan varmistaa, että molemmat osapuolet ymmärtävät tulossopimuksen sisällön samalla tavoin.

6. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö kehittää hallinnonalan tulosohjausta kohti sähköistä valmistelua ja yhtenäisempää raportointia.

Peruspalveluministeri

Maria Guzenina-Richardson

Kansliapäällikkö

Kari Välimäki

JAKELU Työterveyslaitos
Ministeriön osastot
Tulossopimustern sisäisten valmsiteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Sosiaali- ja terveysministeri
Tarkastuspäällikkö

